

Franz Wolf Christian Dietrich Haltermann

Collegii Theologici Disputatorii, Disputatio Decima Tertia, De Peccato Originali Posterorum Adami

Rostochii: Richelius, 1697

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740903888>

Druck Freier Zugang

RU theol. 20.März 1697

Wolf, Francisco /B

(2)

I. N. J.
COLLEGII THEOLOGICI
DISPUTATORII,
DISPUTATIO DECIMA TERTIA,
DE
PECCATO ORI-
GINALI POSTERORUM
ADAMI,

292

Quam,
adspirante DEI T. O. M. gratiâ, consensu
Pl. Rev. Facult. Theol.

PRÆSIDE
FRANCISCO WOLFIO,
TH. D. & P. P. Collegii Senatorii Seniore,
Pastore ad D. Mariæ, & R. Min. Rostoch.
Directore,
publico Eruditorum Examini
IN ACROATERIO THEOLOGORUM
subjecturus est
CHRISTIANUS DIETERICUS

Waltermann / Rostoch.

ROSTOCHII, Typis JACOBI RICHELII, Ampliff. Senat. Typogr,
Anno 1697. d. 20. Mart,

N

§. 1.

On vocamus h. l. peccatum Originis, peccatorum omnium absolute primum, lapsum nempe Diabolorum, cui mox originem suam & natales debebat lapsus Protoplastorum. Nec appellamus h. l. peccatum originis, ipsum in genere humano peccatorum omnium primum, h. e. ipsum lapsum Protoplastorum, quem alii differentiae gratia dicunt P. Originale *active tale*, & *originans*, quod dederit originem peccatis posterorum, ex quo per illud persona infecit ipsam naturam humanam: Sed demum absolute P. O. vocamus, quod alii vocant Originale *passive tale*, & *originatum*, nempe primum illud posterorum Adami peccatum, quod non demum ipsi actu quodam suo vitioso formaliter committunt, sed quod statim cum & in sua origine à parentibus suis in se propagatum, hæreditatis cujusdam instar, accipiunt. Unde etiam illud B. Lutherus vocavit *peccatum hereditarium*. Vocatur *originis*, quia cum homine post lapsum carnaliter generato simul habet originem, & fons & origo est actualium inde promanantium peccatorum. Per hoc peccatum natura humana in protoplastis vitiavit personas posterorum. Dici etiam solet peccatum *naturale*, non, quod sit ipsa hominis natura, nec, quod instar proprii ex ipsa hominis natura primitus a DEO creatâ profluxerit, sed quod cum ipsa statim natura posterorum Adæ corruptâ incipiat, profundissime ei infixum hæreat, & cum natura corrupta in liberos per carnalem generationem propagetur.

§. 2. In Scriptura S. variis describitur nominibus, dum nunc appellatur *peccatum inhabitans* Rom. VII. 17. & v. 21. *malum adjacens & circumflans*: nunc *Lex peccati in membris*

membris existens Rom. VII. 23. nunc corpus peccati Rom. VI. 5. quia totam substantiam hominis, adeoque ejus etiam corpus & membra occupat, inque iis, & per ea sese exserit. Nunc vetus homo Rom. VI. 6. Licet enim ipsa natura hominis condita ætate paulo sit inferior, tamen in posteris cum ipsa statim natura incipit, & hominem novum s. regenitum ætate superat, tandemque in renovatione instar senis magis magisque decrescit & viribus diminuitur. Nunc etiam vocatur caro Rom. III. 6. Gal. V. 17. &c.

§. 3. Dari illud P. O. ex pluribus potest Scripturæ locis probari. Nunc probamus (1) ex Rom. V. 12. quia *per unum hominem* (principaliter Adamum labentem) *peccatum* (tanquam malum culpæ) *in mundum* (i. e. omnes homines per propagationem naturalem nempe) *introiit, & per peccatum mors* (i. e. necessitas moriendi tanquam malum pœnæ) *& sic in omnes homines mors pervasit, eo quod omnes peccaverunt*, (i. e. peccatum habent) adeoque non tam, quod posterius Adami actualiter & voluntarie peccantis exemplum sint imitati, & eodem modo actualiter peccarint, ita enim infantes nondum peccarunt, quantum *mors regnavit etiam in illos*, i. e. & illi morti facti sint obnoxii ob peccatum, quod in ipsos pertransiit, *quæ non peccarunt ad similitudinem transgressionis Adami*, i. e. qui propria voluntate peccata actualia ut Adamus non commiserunt, nempe etiam, in infantes quoque mors introierit per P. O., per propagationem carnalem posteris congenitum & communicatum. Hinc etiam (2) Ephes. II. 3. *naturæ eramus filii iræ*, i. e. non tantum verè, re verà, sed etiam per ipsam naturæ nostræ conditionem post lapsum, & a nativitate nostra, eramus digni ira, rei iræ; quomodo & filius mortis, dignus morte, reus mortis est, 1. Sam. XX. 21. sic Gal. IV. 8. *non Dei dicuntur natura*, non tantum re vera, sed etiam, quod per naturam suam sunt

non Dii. Per vocem *eramus* non notatur tempore Apostoli jam defuisse illud peccatum, sed potius statum ante conversionem, in quo imputabatur ad damnationem, defuisse post conversionem nostram, quamvis nec insolens sit Græcis uti imperfecto pro præsentis. vid. Aphrodis. in l. Top. c. 1. & Ammon. in libr. de interp. c. 3.

§. 4. Minimè vero consistit P. O. (1) in mero reatu aut culpa, ex aliena transgressione contracta. (2) nec in externo quodam & nullius prope momenti nævo & maculâ adpersâ. Nec (3) in spoliatione aut ablatione alicujus doni externi, qualis est spoliatio vestium, salva manente viatoris natura, aut ablatio freni vel ferti, per quam natura sive equi sive virginis non vitatur, aut depravatur. Nec (4) in impedimento quodam externo, quo vires naturales non tam corrumpantur & auferantur, quam impediuntur, quomodo magnetis vires succo allii illito dicuntur impediri, non auferri. Nec (5) in mera negatione, quasi P. O. prorsus sit nihil negativum; Nec (6) in mera privatione doni cujusdam supernaturalis, quo ablato naturalia intrinsicè manserint integra, uti volunt Pontificii, Dreierus, & alii. Nec (7) in mera privatione doni alicujus naturalis, justitiæ nempe originalis. Nec (8) in mero positivo superaddito naturæ, nec (9) in essentiâ à seipsâ subsistente, a DEO malo creatâ, in naturam hominis infusâ, & cum eâ ita permixtâ & confusâ, quomodo venenum vino affusum cum eo permiscetur. Nec (10) in ipsâ hominis corrupti substantia, natura & essentia, ut nulla prorsus inter naturam corruptam & ipsum P. O. relinqvatur differentia.

§. 5. Sed consistit, si sine concretione cum suo subjecto (nempe homine, animâ & ejus facultatibus) ut hujus subjecti forma totalis per se & sic abstractivè consideretur, partim (1) in privatione *Justitiæ Originalis*, tanquam doni con-

naturalis,

naturalis, quæ, quia constanter, per modum habitus, ad-
 hæret, vocari solet, *habitualis justitiæ originalis privatio*.
 Hinc quatenus naturam sumus filii iræ, dicimur *mortui in*
peccatis Ephes. II. 1. 5. Col. II. 13. sicut enim justitia origi-
 nalis instar vitæ animabat hominem ad actus spirituali-
 ter bonos exercendos, ita hujus vitæ privatio dicitur
 mors, quæ viribus ad ejusmodi actus producendos
 privamur. Hinc Rom. III. a 10. ex Psal. XIV. *Non est*
justus, ne unus quidem. Partim (2) in positivam propensi-
 one totius nature ad prava, quam vocamus cum ortho-
 doxis formam contrariam justitiæ originali. Inde qui
 respectu prioris dicitur mortuus in peccato, dicitur
 nunc *ambulare in vanitate mentis* Ephes. IV. 17. & Ephes. II.
ambulare in peccatis, juxta Spiritum agentem in filiis con-
tumacibus, v. 2. conversari in concupiscentiis carnis, facere
quæ carni libebant v. 3. quamvis enim vita justitiæ origi-
 nalis fuerit ablata, facultates tamen animæ vitales re-
 manserunt, quæ imbutæ propensione in malum aliam
 prorsus, à priori sanctam diversam, vitæ rationem sequun-
 tur: Utramque formam innuit A. C. art. 2. *post lapsum A-*
da omnes homines secundum naturam propagati nascuntur
cum peccato, hoc est (1) sine metu DEI, sine fiducia erga DE-
um, & (2) cum concupiscentia: prioribus formam privati-
 vam, posterioribus positivam significat. Hinc quam
 Rom. VII. 7. 8. *concupiscentiam* vocarat, vocat *inhabitans*
in se peccatum v. 17. 20. & malum in concupiscentia v. 21. Hanc
 propensionem in malum variis videas nominibus insi-
 gniri, nunc vocatur qualitas mala, nunc habitus malus,
 nunc pronitas & impetus naturæ in malum, nunc dispo-
 sitio mala & ad malum, nunc absolute concupiscentia,
 & cum addito, concupiscentia mala. Atque hæc est in-
 tima illa, pessima & profundissima naturæ nostræ, ma-
 nente tamen ejus substantia, corruptio seu depravatio,
 quam vocamus P, O.

§. 6. Cujus ut foeditatem eo clarius & distinctius repraesentemus, supponimus h. l. justitiam originalem importasse (1) *ex parte intellectus*, lucem, DEum recte cognoscendi, colendi, & divinitus revelata credendi; (2) *ex parte voluntatis*, vires sufficientes DEO obtemperandi, sancte vivendi, & appetitum sensitivum dirigendi; (3) *ex parte appetitus sensitivi*, optimam & harmonicam affectuum intellectui & voluntati subordinationem, vi cujus nil contra rectum intellectus judicium, nil contra voluntatis sanctam inclinationem appetivisset.

§. 7. P. O. igitur, quatenus (1) dicit *privationem justitiae originalem*, includit (α) *ex parte intellectus*, totalem privationem lucis illius spiritualis, & *adversus* DEum recte cognoscendi, colendi, & revelatis credendi. Hinc 1. Cor. II. 14. dicitur, *animalem hominem, ea, quae sunt spiritus DEI, non capere posse, nec cognoscere, & eum esse mente obtenebratum propter ignorantiam, quae in ipso est*, Ephes. IV. 18. imo ad intendendam hanc miseriam ipsum vocat Scriptura *ipsas tenebras* Eph. V. 8. (β) *ex parte voluntatis*, carentiam omnimodam sanctitatis & virium diligendi DEum, obtemperandi ejus jussis, & dirigendi appetitum sensitivum, adeoque impotentiam volendi & perficiendi spiritualia. Hinc Phil. II. 13. dicitur *mortuus in delictis & abalienatus a vita DEI*. Ephes. II. 5. (γ) *ex parte appetitus sensitivi*, privationem subordinationis & obsequii intellectui & voluntati debiti. Hinc ad Rom. VII. 17. 18. in carne negatur *habitare bonum*, & *quiritatur Paulus, se non facere bonum quod velit*.

§. 8. Quatenus vero peccatum originis (2) dicit *positivam propensionem totius naturae in malum*, eatenus includit (α) *ex parte intellectus*, *promittatem* ad temeraria & falsa de spiritualibus judicium ferenda. Unde 1. Cor. II. 14. dicitur, *hominem profundum non accipere ea, quae sunt spiritus DEI, cum ipsi sint stultitia*; & propensionem ad errores in discurrendo, in investigandis rerum, etiam naturalium, causis & affectionibus, in gubernanda

dā vitā, & applicandis principiis rationis ad conclusiones falsas. (β) *Ex parte voluntatis*, pronitatem & inclinationem in actiones peccaminosas. Hinc homo animalis dicitur *servus peccati* Rom. VI. 28. *in cuius corpore peccatum regnat ad obediendum illi per cupiditates suas*, ibid. v. 12. 14. & ei tribuitur *κράτος* Ephel. IV. 18. (γ) *Ex parte appetitus sensitivi*, propensionem & impetum, vel non expectato, vel etiam rationis iudicio rejecto, proruendi in ea, quæ sensibus grata, licet vel centies lege divina fuerint prohibita. Hinc Rom. VII. *concupiscentia* v. 8. & *lex in membris* dicitur *rebellare legi mentis*, & *captivum reddere Paulum legi peccati, quæ in membris est*, v. 23. Hæ propensiones omnium virium in malum, nomine *Concupiscentiæ malæ* comprehenduntur; quæ ad solum appetitum sensitivum non est restringenda. Ex quibus ad oculos patet, P. O. non esse meram privationem iustitiæ originalis, sed etiam positivum includere, adeoquæ esse privativo-positivum, & *ἀνομίαν* esse non meram, sed tamen veram, cum *ἀνομίᾳ* conjunctam.

S. 9. *Causa efficiens P. O. remota*, est *Diabolus* seductor & homicida, Joh. VIII. 44. *cujus instrumentum erat serpens* Gen. III. 1. *Propinqua*, omnium primo Protoplasti, nempe Eva seducta, & imprimis Adam, communis parens totius generis humani, Rom. V. 12. Et quidem mediante lapsu suo, quem alii causam proximam & adæquatam, alii causalitatem, alii fontem & scaturiginem hujus mali primam vocant: Lapsu enim suo promeruerunt à justitia vindicativa DEI, nixa veritate interminationis divinæ, subtractionem influxus DEI ad conservandam in ipsis & propagandam in posteros justitiam originalem necessariam. Justitiā igitur originali deperditā, & privati influxu illo propagativo justitiæ originalis, posteris per generationem carnalem justitiam originalem non potuerunt communicare, sed hi nati sine justitia origin. & cum propensione omnium virium ad malum, uti in Protoplastis præcesserat dubitatio & incredulitas in intellectu, inclinatio inordinata ad Deiformitatem in voluntate, & tendentia in fructum sensibus gratum in appetitu sensitivo. Hinc porro parentes corrupti sunt *causa deficiens*, & porro horum generatio est causalitas, & scaturigo proxima peccati originalis respectu liberorum suorum secundum naturam progenitorum, conf. Joh. I. 13. Joh. III. 6. Job. XIV. 4. ubi sermo de immunditia morali, ob quam v. 3. homo calamitatibus & iudicio DEI subicitur, quod sane de immundā & Physicè vili materiā non dicitur, aliās & homo integer diceretur immundus.

S. 10. Eadem corruptio, quæ in posteris dicitur P. O. fuit quidem à lapsu in Protoplastis, sed non ab eorum origine. Unde *subjectum quod peccati originis sunt posteris ipsorum omnes secundum naturam sive carnalem*

lem generationem ex ipsis propagati, Rom. V. 12. Joh. III. 5. Frustra igitur nonnulli excipiunt *Jeremiam*, alii *Jobannem Baptistam*, *Bonaventuram* alii, *Franciscum* alii, alii *Mariam* Christi matrem. Solus vero *Jesus Christus*, ut per carnalem generationem ex Viro & Femina non descendit ab Adamo, ita nec peccato originis est contaminatus, Luc. I. 37. Hebr. VII. 26. *Subiectum quo*, nempe mediante homini inest, *primarium*, est anima cum suis Facultatibus, quibus formaliter & immediate inhæret. Solet etiam dici *πρώτον δευτερον* P. O. *Subiectum verò quo secundarium* est corpus ejusque membra, nequitiae originalis instrumenta. Rom. VII. 19. 1. Cor. VI. 15. 2. Petr. II. 14. Rom. III. a v. 13.

§. 11. *Consequentia* P. O. sunt varia, (1) defectus liberi arbitrii in spiritualibus, i. e. virium ex parte intellectus & voluntatis ad exercendos actus spiritualiter bonos requisitarum. (2) Infirmitas liberi arbitrii in naturalibus, quia intellectus in judicando sæpe fallitur, & appetitus ad amplectendum bonum ab intellectu cognitum sæpe torpet aut languet, aut in oppositum malum propendet, & non raro, frustra quamvis renitente rationis judicio, in motus pravos erumpit. (3) Primi & involuntarii concupiscentiae motus Matth. XV. 19. Marc. VII. 21. Rom. VI. a v. 5. (4) Reliqua peccata actualia, Jac. I. 15. Rom. VII. 17. & adulterii fons indicatur P. O. Ps. LI. 7. (5) privatio gratiae & ira DEI Eph. II. 3. (6) Calamitates temporales variae, quae Protoplastos affligerunt à lapsu, & in posteros derivatae sunt Gen. III. a. v. 16. (7) Dispositio ad morbos, quae, subtracta immortalitate, & humorum *νεγισσα* accuratam amissam, successit. (8) Morbi mortis prodromi, in mortis poena comprehensi, unde & mortis nomine veniunt, 2. Cor. I. 10. (9) Mors temporalis, Rom. V. 12. 14. Rom. VI. v. ult. (10) mors I. damnatio aeterna Rom. V. 18, quam etiam ut causa sufficiens & adaequata actu attrahit, nisi per fidem in Christum remittatur.

§. 12. Et hinc patet, P. O. esse *malum longe gravissimum*, cum tanta mereatur, & intime & profundissime totam naturam humanam depravet, & universam pergrassetur. Deinde etiam est *malum pertinacissimum & tenacissimum*, cum per totam vitam penitus exui nequeat, licet reatus ejus à peccatore in regeneratione, & dominium in renovatione possit tolli; Tandem à parentibus ad posteros est *propagabile*, juxta illud, Joh. III. 5. conf. Job. XIV. 4.

§. 13. Atque in his Nosstrates Theologi amicabiliter conspirant. Quando vero haec terminis Philosophicis proponuntur, observare licet diversas terminorum applicationes & acceptiones, & inde natas loquendi formulas alias atque alias. De quibus hac vice plura addere ex certis rationibus superfedebimus.

dā vitā, & applicandis principiis rationis ad conclusiones falsas. (C) parte voluntatis, pronitatem & inclinationem in actiones peccati. Hinc homo animalis dicitur *servus peccati* Rom. VI. 28. in cuius peccatum regnat ad obediendum illi per cupiditates suas, ibid. v. 12. 14. tribuitur *propter* Ephes. IV. 18. (γ) Ex parte appetitus sensitivi, pronitatem & impetum, vel non expectato, vel etiam rationis iudicio rejecto ruendi in ea, quæ sensibus grata, licet vel centies lege divina fuerint prohibita. Hinc Rom. VII. *concupiscentia* v. 8. & *lex in membris* dicitur *re legi mentis*, & *captivum reddere Paulum legi peccati, quæ in membris* v. 23. Hæ propensiones omnium virium in malum, nomine *Concupiscentie male* comprehenduntur; quæ ad solum appetitum sensitivum restringenda. Ex quibus ad oculos patet, P. O. non esse meram pronitatem iustitiæ originalis, sed etiam positivum includere, adeoque esse tivo-positivum, & *avopiatav* esse non meram, sed tamen veram, cum *vopia* conjunctam.

S. 9. *Causa efficiens P. O. remota*, est *Diabolus* seductor & micida, Joh. VIII. 44. cuius *instrumentum* erat *serpens* Gen. III. 1. *pingua*, omnium primo Protoplasti, nempe Eva seducta, & im Adam, communis parens totius generis humani, Rom. V. 12. Eadem mediante lapsu suo, quem alii causam proximam & adæquatam causalitatem, alii fontem & scaturiginem hujus mali primam & Lapsum enim suo promeruerunt à iustitia vindicativa DEI, nixa veritate terminationis divinæ, subtractionem influxus DEI ad conservandam ipsis & propagandam in posteros iustitiam originalem necessariam. Igitur originali deperditâ, & privati influxu illo propagativo iustitiæ naturalis, posteris per generationem carnalem iustitiam originalem non possunt communicare, sed hi nati sine iustitia origin. & cum propensione omnium virium ad malum, uti in Protoplastis præcesserat dubitatio credulitas in intellectu, inclinatio inordinata ad Deiformitatem hinc, & tendentia in fructum sensibus gratum in appetitu sensitivo porro parentes corrupti sunt *causa deficiens*, & porro horum generum causalitas, & scaturigo proxima peccati originalis respectu liberorum secundum naturam progenitorum, conf. Joh. I. 13. Joh. III. XIV. 4. ubi sermo de immunditia morali, ob quam v. 3. homo calidus & iudicio DEI subicitur, quod sane de immundâ & Physicè verterâ non dicitur, aliâs & homo integer diceretur immundus.

S. 10. Eadem corruptio, quæ in posteris dicitur P. O. fuit à lapsu in Protoplastis, sed non ab eorum origine. Unde *subjectum* peccati originis sunt posterii ipsorum omnes secundum naturam sive

